

مالي زده كړه

د خپل هويت (شخصي معلوماتو) خوندي ساتل

د آنلاین يا انټرنیټي امنیت په استعمال او عادت ګرځولو سره خپل شخصي معلوماتو ته د نورو لاسرسۍ محدود کړی او خپل هويت خوندي ساتلو کې مرسته وکړئ.

د هويت غلا دې ته وايي چې يو څوک ستاسو شخصي معلومات يا هويت د درغلی او غبن په هدف غلا کوي. دا معلومات کیدی شي ستاسو نوم، د سوشیل سيکیوریتی شمیره، د کریډیټ کارت شمیره، يا د بانک حساب معلومات وي. غله کولی شي د دا ډول معلوماتو په مرسته اپارتمانونه په کرایه واخلي، پورونه واخلي، ستاسو په نوم حسابونه پرانیزي، يا ستاسو له اجازې پرته ستاسو په موجوده حسابونو باندې لګښتونه ډیر يا ور اضافه کړي.

په متحده ایالاتو کې د پیژند يا شخصي معلوماتو غلا، درغلی، او د معلوماتو سرغړونو ګرځېدو هر کال په میلیونونو خلک اغیزمن کوي. له همدې امله دا مهمه ده چې تاسې د پیژند يا شخصي معلوماتو سره په آنلاین او رېښټنې يا فزیکي نړۍ کې له احتیاط څخه کار واخلي.

خپل د کریډیټ (مالي اعتبار) راپور چک او کنټرول کړئ.

خپل د کریډیټ راپور په ټول هیواد کې د کریډیټ راپور ورکونکي شرکتونو (Equifax، Experian، او TransUnion) او هر کال د وړیا ویبپاڼې annualcreditreport.com له لارې وګورئ. که تاسو په خپل راپور کې داسې څه وینئ چې غلط یا شکمن وي، د کریډیټ راپور ورکولو شرکت او هغه شرکت سره اړیکه ونیسئ چې معلومات یې چمتو کړي. که تاسو په تیر یا راتلونکي کښې د پیژند يا شخصي معلوماتو د غلا په اړه اندېښمن یاست، تاسو کولی شئ په خپل کریډیټ فایل یا دوسیه کې د درغلیو خبرتیا اضافه کړی او یا خپل کریډیټ فایل یا دوسیه کنګل کړی. د نورو معلوماتو لپاره 7 ماډل وګورئ: په کریډیټ راپورونو او شمېرو پوهیدل.

همدارنګه تاسو کولی شئ د کریډیټ يا بیمې لپاره د وړاندیزونو ترلاسه کولو څخه چې مخکني تثبیت شوي وړاندیزونو په نوم پیژندل کېږي ډډه وکړئ.

دا د کریډیټ يا بیمې هغه وړاندیزونه دي چې تاسو لپاره تیار شوي د نورو خلکو لاس ته له رسیدو څخه مخنیوی وکړي - دا وړاندیزونه بیا ستاسو په نوم د جعلي پورونو اخیستلو لپاره کارول کیدای شي. په خپل نوم د مخکې تثبیت شوي وړاندیزونو څخه د مخنیوي لپاره دې شمېرې ((888) 8688-567 یا آنلاین optoutprescreen.com لدې برېښنالیک سره په اړیکه کې شئ. د پنځو کلونو لپاره دمخکې تثبیت شوي وړاندیزونو بندولو يا نه ترلاسه کولو لپاره د "5 کالونو" انتخاب غوره کړئ — کچېرې تاسو غواړئ په دایمي توګه د وړاندیزونو درلېږل بند کړی د پورتنی برېښنالیک له لارې غوښتنه وکړئ. د وړاندیزونو د بندولو څخه وروسته، تاسو بیا هم کولی شئ د کریډیټ لپاره غوښتنه وکړئ کیدای شي په مستقیم ډول له پور ورکونکو سره اړیکه ونیسئ یا آنلاین غوښتنلیک ډک کړئ.

خپل شخصي معلوماتو ته د نورو لاسرسۍ محدود کړي

- خپل شوشيل سيکيوريتي کارت يا شمېره په ټپوه يا دستکول کښې له ځان سره مه گرځوئ. کور دننه يو خوندي ځای کښې يې وساتئ.
- له دې برېښنالیک څخه dmachoice.thedma.org د آنلاین فورمي په ډکولو سره د مستقيم بازار موندنې ټولنې سره ځان راجستر کړي او خپل نوم د ډيري مستقيم تجارتي خبرتياو ليست څخه لرې کړي. دا به د غلو فرصت محدود کړي ترڅو ستاسو معلومات غلا کړي.
- تاسو کولی شي دغې شمېرې (888) 382-1222 سره اړیکه ونیسئ يا دې وېبسایت donotcall.gov کې د تليفوني اعلانونو د دايمي بندولو ليست کې ځان راجستر کړئ او د تل لپاره تليفوني تجارتي اعلانونو بند کړئ.
- هيڅکله خپل شخصي معلومات د تليفون له لارې چا ته مه ورکوئ چې تاسو ته زنگ وهي او غوښتنه يې کوي، سره لدې که دوی ووايي چې ستاسو له بانک يا مالي ادارې پورې اړوند کس دی. د تاييد او ځان ډاډه کولو په مقصد تليفوني اړیکه بند کړي او خپل بانک يا مالي موسسې سره په هغه شمېرې اړیکه ونیسئ چې ستاسې د بانکي مياشتنې راپور يا د کريدیت کارت شاته ذکر شوی دی.
- مخکې لدې خپل شخصي معلومات يا حساب شميرې لرې وغورځوئ ټول کاغذونه د اسنادو د ريتارې ريتارې کولو ماشين (شربډر)، يا پخپل لاسونو واړه يا وشکوي. همدارنگه زاړه يا لغوه شوي کريدیت او ډيبيټ کارتونه پرې يا وشکوئ.
- خپل شوشيل سيکيوريتي (ټولنيز امنيت) شميره په خورا اړين حالاتو يا ځايونو کې شريک کړئ. ډيري وختونه کله چې يو څوک د دې شمېرې غوښتنه کوي، تاسو اړتيا نلرئ چې دوی ته يې ورکړئ.
- معلومات خوندي کړئ، لکه له واده څخه مخکې ستاسو د مور نوم، کوم چې ډيري وختونه د مالي موسسو سره د هويت تصديق کولو لپاره کارول کيږي. په دې اړه چې دا معلومات آنلاین چېرته او څنګه څرګنديږي احتياط وکړي، ځکه خو دا معلومات په خپل ټولنيز رسنيو حسابونو کې مه شريکوي.

انترنټي يا آنلاین خونديتوب په ياد او وکاروئ.

- ډيري لارې شته ترڅو تاسې شئ خپل شخصي معلومات خوندي وساتئ.
- خپل ټول پټنومونه يا پاسورډونه حفظ کړي. هيڅکله يې مه ليکئ (حتی پخپل کمپيوټر کې يې هم نه ثبتوي!) او يا يې له ځانه سره مه گرځوئ.
 - ډاډ ترلاسه کړئ چې پټنومونه يا پاسورډونه اوږده وي او د لوی او ټيټ کيس حروف او شميرې پکې شامل وي. هغه کلمې مه کاروئ چې په لغتنامه کې موندل کيږي شي يا نومونه او نيټې چې ستاسو سره تړاو لري (د مثال په توګه خپل د ماشومانو نومونه يا د زيږون نيټه د پټنوم يا پاسورډ په توګه مه کاروئ).
 - غوره عمل دا دی چې د هر حساب لپاره مختلف پټنوم يا پاسورډ ولرئ. که تاسو ته دا کار خورا ستونځمن وي چې د ډير بيلابيل پټنومونه يا پاسورډونه په ياد وساتئ، خپل مالي حسابونو لپاره جلا، اوږده چې اټکل ستونځمن وي پاسورډونه وټاکئ.
- خپل مالي يا شخصي معلومات د انټرنټ له لارې مه ورکوئ مګر دا چې تاسو اړیکه نيولې وي او ډاډمن ياست چې له چا سره معلومات شريکوي.

- ▶ هیڅکله د هويت يا شخصي معلومات آنلاین مه شریکوی مگر دا چې سایت د معلوماتو د محرم کولو برنامې له لارې خوندي وي ، ترڅو هیڅوک دا توان ونلري چې ستاسو معلومات غلا يا په غیر قانوني توگه ترلاسه کړي.
- ▶ د خوندي ویسایت نښه دا وي چې په https تورو سره پیلېږي نه له http تورو سره. او د ویسایت آدرس سره نېږدې د قفل (🔒) نښه هم شتون لري. بیا هم یو خوندي ویسایت چې د قفل نښه هم ولري پدې معنی نده چې هغه د قانوني وي. صرف د "https" او قفل نښې په لیدو دا مه انگېږئ چې ویسایت خوندي دی.
- ▶ د مالي یا شخصي معلوماتو لیرلو پر مهال عامه وای فای مه کاروئ. او که تاسو عامه کمپیوټر کاروئ، لکه ستاسو په محلي کتابتون کې، هیڅکله لټونپاڼه یا براوزر ته اجازه مه ورکوئ چې ستاسې پټنوم یا پاسورډ ثبت کړي، د کار په پای کې مخکې له دې چې تاسو کمپیوټر پرېږدئ تل ټولې ویبپاڼه او لټونپاڼې یا براوزرونه بند او ترینه بهر شی یعنی ځان لاگ آف کړئ.
- ▶ خپل تلیفون او ټابلیټ د پټنوم یا پاسکود په مرسته خوندي کړی. ډیری خلک په خپلو گرځنده وسایلو کې اپلیکېشنونه کاروي او خپل پټنومونه یا پاسورډونه په اپلیکېشنونو کې ثبتوي ترڅو بل وار په اتومات توگه لاگ ان یا ورننوخې، پدې کار سره انټرنیټي غله ستاسو شخصي معلوماتو ته آسانه لاسرسی پیدا کوي. د پټنوم یا پاس کوډ کارول تاسو ته ډاډ درکوي چې بل څوک نشي کولی ستاسو زیرمه شوي حساس معلومات ترلاسه کړي.
- ▶ د بریښنالیکونو له لارې د شخصي بانکي معلوماتو غوښتنه کونکو ته ځواب مه ورکوئ، حتی که دوی د شرکت نښه هم ولري! مالي ادارې به هیڅکله د بریښنالیک له لارې د شخصي معلوماتو غوښتنه ونه کړي.